

Literatur. — IRODALOM. — Litterature.

Erdélyi Múzeum; XXXIX. (új f. V.) kötet 1—6. sz. Szerk. dr. György Lajos főtitkár, Cluj-Kolozsvár, Minerva r. t. 1934. 8°. 184 lap.

Az immár 75 éves Erdélyi Múzeum-egyesület szakosztályainak folyóiratából ismét megjelent egy kötetnek az első fele. Annál nagyobb szeretettel fogadjuk, minél jobban ismerjük azokat a csimborásszói nehézségeket, melyekkel Erdély egyetlen tudományos magyar folyóiratának meg kell küzdenie. A kötet tartalma nemcsak gazdag és érdekes, hanem rendkívül értékes is: irodalmi, gazdaságtörténeti, néprajzi, történeti, természettudományi és művészettörténeti cikkeiből, tárgyi vonatkozásai miatt kettő különösen érdekelheti folyóiratunk olvasóit. Egyik dr. Veress Endre: *A moldvai csángók származása és neve* című tanulmánya. A magyar nemzeti tudományosság nagy adósságának törlesztését kezdte meg ezzel az érdemes tudós. — Ha lehet, még ennél is közelebb áll hozzánk dr. Balogh Jolán: *Márton és György kolozsvári szobrászok* című, nagy hivatással, rátermettséggel és nagyon komoly felkészültséggel írt értékes dolgozata, a magyar szaktudomány komoly nyeresége. Nekünk, személy szerint még külön is kedves az alábbi két mondata: „A zavart és homályt fokozó tanulmányok mellett azonban vannak olyanok is, melyek a tudomá-

nyos megértés útját nagy mértékben egyengették, mint Czákó Elemér adatokban gazdag monografiája, Lázár Béla értékes ikonografiai levezetése, de különösen Pósta Béla korát messze megelőző kiváló tanulmánya, melynek eredményei ma is helytállóak és irányjelzők. Annál nagyobb kárára vált a kutatásnak, hogy a magyar tudomány Pósta fejtegetéseit sem megjelelésekor, sem később nem méltatta figyelemre.” Ez az első „írásban adott” elismerés Pósta Béla működéséről, mely nem tanítvány, tehát „nem érdekelt” részről jön. Annyira az első, hogy amikor 35 esztendő, példás eredményű munkásság után meghalt — folyóiratunkat kivéve — egyetlen magyar szakfolyóiratban, sem egyetlen magyar szakkonferencián, egyetlen árva hang el nem búcsúztatta. Balogh Jolánnak idézett megállapítását úgy tekintjük, mint a történeti igazságszolgáltatás első fecskéjét.

B—y Á—d.

Dr. Benda László: *Békésmegye őskori települése.*

Évek óta gyűjtöm az adatokat Békésmegye honfoglalás előtti történetéhez. Nem sajnálom azt a fáradságot, ami a sok sok kötetre menő hirlapanyag átnézésével jár. Sokszor igazán becses anyagot talál az ember, amelyek nélkül nem volna tökéletes a leletkataszter.

E munka közben akadtam rá a fentjelzett értekezésre, amely a Békésmegyei Közlöny 1930. évi 86., 88., 91., 92., 94., 96. számaiban, mindenkor négy tárca hasábján látott napvilágot.

Nagy várakozással fogtam hozzá az olvasáshoz, hiszen a téma feltételezi, hogy aki ilyen címen ír, az minden adatot ismer, amiből a képet megrajzolhatja. De nem ezt találtam.

A tudományos munkának (mert hogy annak készült, azt a külföldi szakemberek megállapításainak közlése is igazolja) azt az egészen sajátos értelemezését láttam benne, amely szerint a könyv, kifizetve is könyv. Azt, amit Benda: A Magyar Alföld Östörténete c. munkájában a szarvaszapannosi őstelep adatainak rosszul értelmezése folytán az egész Alföldre általánosított, most visszafordítja Békésmegyére, anélkül, hogy eredeti téves álláspontját meg-

változtatná. Nem is egyéb ez a munka, mint könyve 308—328. lapjain elmondottaknak itt-ott az eredeti értelem zavaró sajtóhibákkal való ismétlése.

Itt-ott okult s amit még az eredeti könyvben (ismertetését l. Dolgozatok: VI. 1930. 223—236. 11.) legtöbbször meg nem nevezett forrásai alapján állított, most félig-meddig kétségbe vonja. Újat nem mond s a legtöbb helyen szóról szóra ismétli önmagát. Különbség csak annyi, hogy a könyvben feltett idézőjelek, itt végleg eltűntek s Krecsmarik Endre megállapításait a szerző sajátjának tekintheti az olvasó.

Mi nagy barátjai vagyunk a régészet népszerűsítésének, de az szakemberek komoly munkája legyen s jöjjön már el az az idő, amikor e téren is képzett „orvosok veszik át a javasasszonyok tisztas szerepét“.

Dr. Banner János.

